

გ ა ჯ ე თ ი ლ ი რ ს			
თვე	ან. 6	თვე	ან. 6
12	10	6	6
1	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შური

ივერია

გაზეთის დასავევად და კერძო განცხადებებში დასავევადი უნდა მიჰმართონ: თეოდორ რედკიფის, კვირა, ავტორის ქუჩაზე, ვარსკვლავი ქუჩის პირდაპირ, ან: გარსნიანის ქუჩის სახლში წინა-ბინის განყოფილებაში. საზოგადოებრივი განცხადებების, სათავადაზნაურო პანის განცხადებების, სასახლის ქუჩაზე. ფსი განცხადების: ჩვეულებრივი სტრუქციონი რვა ვაჭვი.

1877—1893 **ს ა ზ ე ლ ი ტ ი კ ა დ ა ს ლ ი ტ ე რ ა ტ ი უ რ ა გ ა ზ ე თ ი** 1877—1893

საკუთრად შაალიერის მადლიანი

კონსტანტინე იაკობის ძის
ბ რ უ თ ი ნ ო ზ ი ს ა

(ერყვის მოედანი, გუბერნიის სამმართველოს გვერდით, სახლი თავ-არლოთისკი-დოლოგორუისა; განყოფილება შუა-ბაზარში, სახლი აივანო-ვისა, ჯგერაშნის ეკლესიის პირდაპირ).
დიდ-ძალი **შაალიერი** მიიღეთ, ნაჭერი 12 კაპეიკიდან და უფრო ძვირი. მალაზიაში არის აგრეთვე მრავალ-გვარი

მერკანული კლეანგები

სკოლის გადასაფარებლად და სხვ.
ყოველთვისა გვაქვს შაალიერი რუსეთისა და უცხო ქვეყნების ფაბრიკისა; აგრეთვე სხვა მოწყობილობა ოთახის მოსართველად.
მორთულობის საქმეს კისრულობს ცნობილი ტფილისში დეკორატორი, **ივანე მინდსის ძე ლანძო**, რომლის ნახვა შეიძლება მალაზიაში დილის 11-იდან 12 საათამდე და საღამოს 8 საათიდან მალაზიის დაკეტვამდე. (12—10)

ამით ვაცხადებ ქუთაისის ოლქი-
თავად - აზნაურთა საყურადღებოდ,
რომ ქუთაისის სათავად-აზნაურთა
სკოლაში მისაღები გზამკვლევი და სკო-
ლის მოწაველეთა ხელმოკრულ გამო-
ცდა დაიწყება 2 აგვისტოს, ხოლო
სწავლა 1 ენკენისთვის. თხოვნით
მიმართავა სკოლაში შევიღება 20 აგ-
ვისტოდან.
სკოლის ინსპექტორი ვ. ყიფიანი
(3—3)

ტფილისი, 14 აგვისტო
ამ ქმად რუსეთის სავაჭრო და
სამანუფაქტურო დეპარტამენტი
უკვე შესდგამია ფრიად სასარგებ-
ლო პროექტის განხილავს, რომ-
ლის ძალითაც ქარხნების პატრო-
ნები მოვალენი იქნებიან დაზ-
ღვევით ქარხნის მუშების სიკვდი-
ლსა და უბედურ შემთხვევისაგან.
არავისთვის არ არის დაფარუ-
ლი, რომ ამ ქმად რუსეთისა და
ჩვენ ქარხნების მუშა კაცი ერთ
დღეში შურისთვის დღე ყოველ
11 და 14 საათს მუშაობს, მთელს
თავის სიცოცხლესა და ძალ-და-
ნეს აუღავს ამ მუშაობას, რომ
რთავარებ ვი-ვაგდახით გამოჰყე-
ვოს თავისი თავი და ცალ-შე-
ვი.

არავისთვის არ არის დაფარუ-
ლი ისიც, რომ ეს მუშავი თავის
და ღირსებას დასწავს. დიხანს-კი უნდა უყუ-
რო ამ შუშით, თორემ პირველი
ვერ დინახავ. ხოლორის ბაიკლები
ძლიერ პატივითა, თუმცა დიდად-კი
გავაზინებენ. მე არ დავიშლი. საქმე
მაქვს: ავადმყოფთან მივლივარ.
— ხოლორინთან?
— შენ სულ ხოლერა გავკრია პი-
რზე? ხოლორინთან რა მინდა? ხო-
ლორინანებს სამკურნალოში-კი ვერ
მიარჩენენ? მე რა შესაქვება?
ერთ ჩემ „პაციენტსთვის“ ქმარს
ახალი კბა არ უყიდნია და საწყალს
„ნერვები“ მოშლია. იქ მიხარებენ.
ემში წავიდა. დავეკე სკოლითან.
ავიღე გამადიდებელი შუშა და და-
ვატყერი ბაიკლებთან წავსა.
დიხანს ვერას ვხედავდი. უც-
ხად რაღასაც მოგაკარი თვალი.
პაწაწა მატლივით დიკურავდა.
კიდევ დავაკვირდი და მგერი სხვა
პაწა მატლები დავინახე. ყველანი
გარს ეხვეოდნენ. ის ერთი მატლი
თანდათან ორდებოდა. არ გაიარი
ხეობა წამა და მუშტის ოდენა გაი-
ზარდა. ბაიკლებს დელო უნდა
იყოს მეტი, — ვიფიქრე. ბაიკო
სულ ორდებოდა. ძლიერ გა-
ვიკვირდა, ასე უცხად რა ზრდისა-
თქი. არ გაუვლია კიდევ ხუთს

„წერა-კითხვის გამავრცელებელ
საზოგადოების“ ბათუმის სკოლაში
მოსწავლენი იქნებიან მიღებულნი
1 ენკენისთვის დანამდ თათვის 10-
მდე. (3—3)

ფელეტონი

სოლიანის ბაილა
(გუდგინი სანიტარებს)

ამ რაღაც ჯანდაბა ხოლორის ამ-
ბაგმა ისე შემაშაბა, რომ ვადასწყვი-
ტე: თუ ის ბაიკლები ჩემის თვალით
არა ენახე, ვერ მოვისვენებ მეტი.
ნაცნობი ექიმი მყავს, თითქმის მე-
გობარი. პატარაობისას სკოლაში
ერთად ვსწავლობდით. წაველ იმას.
თან დიდიანი ვყოფილვარ: შინ
დამიხვდა. ის იყო ესალიონა.
— სიღიდრის არა ჰყავრებიხარ,
ჩემო კარგო, სადილს ვერ მოუსწა-
რი.
— რა დროს სადილი? შიშით
ვერა მიჰაბია-რა: ბაიკლები არა ჩამ-
ყვეს-მეთქი მუცელში.
ემშიმა გაიკინა.
— თუ ღმერთი გწამს, მაჩვენე რა-
გორემ ის რაღაც ბაიკლებია, ენახო
მანძი, რა ჯურისა ის ჩვენი სულ-
თამუშაოა?
— მაგზედ ადვილი რა არის? აი,
ინებე, ეს წყალი ნახე შუშა. ში-
გარისათვის ბაიკი ვაძენე იქნებდა.
აი ესეც გამადიდებელი შუშა. ნახე

წამსა და ის ერთი ბაიკო კაცის ოდენ-
ა ვახდა. სხეც კაცისა ჰქონდა. და-
წითლებული თვალები, გრძელი ულ-
ვაშე, შექმილილი წარბები. ღმერ-
თი ჩემი! თითქოს მეწონა ეს ბა-
იკო, მაგრამ ვერ მოვისაზრე, ვის
ავადე.
ხელში მკლავის სისხო მათარხი
ეკრა. უცხად დამიყვარა:
— ჩემი გაცნობა გინდოდა?
შიშით აღარ ვიყავ.
— აი გამიანი, მე ბაიკლებს
უფროსი ვარ... ესლა სასერინოდ მი-
ვლივარ. გამომეყე...
ეს-კი იცოდე, თუ ჩემს საქმეში გაე-
რიე, ვი შენი ბრალი! ხომ ხედავ
ამ მათარხს? წამოდი...
შიშით ხმა ვერ ამოვიღე. გავყვი-
ჩავსხელით ეტლში და წავედი სხე-
ინროდ. მივედით ერთ ღუბანთან.
გამდინებ ეტლიდან და იმ წამსვე
მათარხი გადუქრა მეტლეს. საბრა-
ლო ოთხად მოიკეცა.
შემეკრძა.
— რას ერჩით საწყალსა?
— ჩემად! — დამიყვარა ბაიკო, ამ
მათარხს მომიარჯვა. მე არ გით-
ხარ, ჩემს საქმეში არ გაერეო-
ბიქ. მაშ ხომ არ გგვარა, ფულს
მიეცემდი მეტლესა. რაღა ბაიკო

უკანსკენდეს დღეს სამკურნალო-
ში ჰქლევს და სოციალის შემდეგ
ცოლ-შვილი გასაყიანხავდა რჩება.
მერე ამ ბოლოს დროს რუსე-
თის იმპერიაში თანდათან მრავლ-
დება ქარხნებში სხვა და-სხვა ვა-
რო მანქანებს და ამასთანვე მრავლ-
დება მუშათა შორის ათას გვარი
უბედური შემთხვევა და ხშირად
სიკვდილიც.
გასწავს ქარხანაში ლოკომოტი-
ვი და რამდენიმე მუშა დამავდა.
ზოგს მკლავი მოჰკლიჯა, ზოგს
ფეხი, ზოგს თავიღობ დაუშვა.
გაზავანს დაშვებული სამკურ-
ნალოში. როგორც იქნა, გადა-
არჩინეს სიკვდილს და გამოის-
ტუმრეს დამავებული.

ქარხნის პატრონი უწყალობებს
ერთ-ორ თემანს და გათავდა საქ-
მე. მართალია, თუ დამავებულმა
მუშამ სასამართლოში უჩივავს,
იქნება ქარხნის პატრონს დიდი
ჯარიმაც გადასადევინონ, მაგრამ
ყოველთვის შესძლებს დამავებუ-
ლი სარჩევანს?
ამ გვარად დამავებული თავის
ცოლ-შვილით ან უნდა გასაყი-
ხად გახდეს, ან ძალი-ძალიან,
სამართლის დახმარებით გამოარ-
თავს ორიოდ გროში შექარხნეს.

ამგარა, რომ, თუ შემოადებულ
იქნა მუშების დაზღვევა, ეს ფრიად
სასარგებლო იქნება როგორც
მუშებისთვის, ისე თვით მექარხნე-
ებისთვისაც და სახელმწიფოსთვისაც.
ქარხნებში რომ უბედურ შემთ-
ხვევების გამო დამავებულთა რი-
ცები მეტად დიდია, ამას მრავალი
ოფიციალური ცნობები ჰქონდა.
რუსეთის განუთებში ამოვიკით-

ხეთ, რომ ერთ ქარხანაში, სადაც
მუდამ 2,200 კაცი მუშაობს, 1892
წლის განმავლობაში დაავადებულნი
2,218 კაცი, ე. ი. 18 კაცი მეტი,
ვიდრე ქარხანაში მუშაობდა (ამგა-
რრა, ერთი რომ ავად გახდებოდა,
იმის მაგიერად ახალი მუშას იჭრ-
დნენ, ვიდრე იმასაც ეს ბედი ეწე-
ოდა).

ასეთმა მდგომარეობამ მიქცის
კურადდება ზოგიერთ ქარხნების
პატრონისა და მართლაც ზოგი-
ერთნი თავისისვე სურვილით აზ-
ღვევიც მუშებს უბედურ შემთხვე-
ვისაგან.
მაგრამ როდემდის უნდა ელო-
დნენ მუშები, ვიდრე ყველა მექარ-
ხნე გამოავცხადებს ასეთსვე სურ-
ვილს?

„სანამ შეტრე მოვიდა, შავ-
ლეს ტუპვი გააძრესა“, სწორედ
ისე მოუვა მუშებს, თუ იმას ელო-
დნენ, აცა ჩვენი ქარხნის პატრო-
ნი როდის მოგვხედავს თავის მო-
წყალოდ თავდათავა.
სასურველის ამიტომ, სავაჭრო
და სამანუფაქტურო დეპარტამენ-
ტმა ეს საქმე მალე განიხილოს და
მათარხამაც დაამტკიცოს სხენე-
ბული პროექტი მუშების დაზღვე-
ვის შესახებ.

ოფიციალური სოლაზიონის შესახებ

13 აგვისტოს, დილით, მიხეილის
საავადმყოფოში სულ 8 ხოლორით
ავადმყოფი იყო: ივანე კაჩატკოვი,
სეროფ ოსოფოვი, რასულ ახმედ-ო-

ვყოფილვარ? ფულის მაგიერად ხო-
ლერა შეგვაფავს...

მეტრე სამკურნალოში წაიყვანეს.
ბაიკომ საზიზორად ვაღიხარა.
სისხლი თავში ამივარდა. მინდდა
ყელში ცეცხლი და დამერჩო, მაგ-
რამ მათარხისა შემეშინდა. მეც რომ
გადმოჰკას და ხოლერა შემეშა-
როს?..

ლუქანში შევიდა. ღუბანის პატრო-
ნი მარად ფეხზედ წამოღდა. ნოქ-
რა სკამი მიართვა.

— კარგი ღვირა ჰქვით? ბაიკომ
ისე დაიყვარა, რომ გგვანებო-
დათ, სავაჭრო-კი არ მოსულა, ახა-
ლი შა-აზაზია და მთელი ღუბანი
უნდა იტლოსო.

— ვახლავთ, ბატონო. მაშ კარგი
ღვირა ვის უნდა მივართვა, თუ თქვენ
არა?

— ორმოცი ბოთლი ღვირა გდა-
თვალეთ, ოკი ბოთლიც კონიაკი. ნ
გირავნა ხიზილოდა, ათი კოლოფი
სარძედა. ყველაფერი შინ გამოგზავ-
ნეთ. დღეს სტუმრები მყავს: ინსპექ-
ტორები, სანიტარები, მკურნალები
და ათიოდ პოლიციის მოხელე. შო,
მართლაც, ფული ვერ მოგარებო...
— რა უშავს, ბატონო, — მიუწო
მოწიწებით ღუბანის პატრონი.

ლი, კონსტანტინე შაავარიანი, ტი-
გრან ტგრანოვი და მარგარიტა ყა-
ჩატკოვისა.

მეშვიდე ავადმყოფი მიხეილის სა-
ავადმყოფოში შამსუდ-ამირ-ო-ლი,
რომელიც პოლიციის მხედრე გან-
ყოფილებიდან მიიყვანეს ამ თვის
12-ს აღმოჩნდა რომ ციებით არის
ავად, და ამიტომ იგი ხოლორით
ავადმყოფის განყოფილებაში გა-
ლიყვანეს.

აგვისტოს 13-ს ხოლორით ავად
გახდა ორი კაცი: პოლიციის შესამე
ნაწილში ადამ პეტროსოვი, რომე-
ლიც სცხოვრობდა პატარა ვანქის
ქუჩაზე, მურადოვის სახლში და ნუგ-
ზარა გრეჭეროვისა, პოლიციის მე-
ხედრე ნაწილში, რომელიც სცხოვ-
რობდა ნოზაშის ქუჩაზე, არქელო-
ვის სახლში. ორივე ავადმყოფი პო-
ლიციამ მიხეილის საავადმყოფოში
გაგზავნა, სადაც იმავე დღეს ნუგზა-
რა გრეჭეროვისა (მოსარტეხე) გარ-
დაიცოდა.

ქუთაისის ოლქის სასამართლოს
ვარდაცვლილ წყების ან. — ძე
პანამაროვისა გვამის სამაქტრე-
ლოგია გამოკვლევის დამატკიცა,
რომ ბ-ნი პანამაროვის ნაწილგვში
ხოლორის ბაიკლები სრულიად არა
ყოფილა.

ტფილისის საგუბერნიო მმართვე-
ლობის სამკურნალო განყოფილების
ცნობებისამებრ, სარქის ოსკანოვი 50
წლისა და მისი შვილები შაქრო
9 წლისა და ლიზა 4 წლისა, რო-
მელიც ამ თვის 10 გარდაიცვალ-
ნენ ერთის საათის განმანლობაში,
ხოლორინებით ყოფილან.

ამის გარდა პოლიცია აცხადებს,
რომ რკინის გზის საავადმყოფოში,

ესეც გამოვიკრდა. ბაიკო რა ისე-
თი ბატონია, რომ ყველაფერი მუქ-
თად აძლიონ...

ღუბანის პატრონს ჩემდა ვითხე:
— რატომ ფულს არ არიბე?

— ეჰ, შე ლოლოცილო, ფულზე
რომ ვაძინებო, ვინ ორი, რა დღეს
დამწვეს. დღეს ყველაზედ დიდი ბა-
ტონი გე არის.

მე და ბაიკო წამოვედით. მთე-
ლი ქლაქი შემოიარა. ზოგს რა წა-
ართვა, ზოგს რა. საყვირელი ხარბი
ყოფილა. რასაც-კი მოიწონებდა ღუ-
ბანში, წამსვე ღუბანის პატრონს უბ-
რატებდა, ჩემ სახლში გაგზავნეთ.

მისინე უბასუბებდნენ: ბატონი ბრძა-
ნდობი.

ეტყობა, ყველანი იცნობენ და
ხათოს არ უტყებენ. ნეტა მე რა-
ტომ არ ვიცნობდი ჯამდე?

ქუჩა-ქუჩა სიარული მოსწყინდა და
მიიხრა:

— აბა ეხლა სარევიზოდ წავიდეთ.
ამ სიტყვებმა უფრო განმაცვიფრა.
გავიროლო? ხოლორის ბაიკო და
რევიზორბა!

პირდაპირ ქალქის გამგებობაში
გასწავი.
— გამარჯვება!
შეშინებულნი მოხელენი ფეხზედ

პორფირ კისლევესკი, პეტრე მარკელოვი და გრიგორ კისლევესკი, ხოლო რიგითი ავადმყოფები, რჩებიან.

იმავ ცნობებისამებრ ხოლო რიგითი ავადმყოფი ჯარის კაცი ანტონ ლენინი, რომელიც სამხედრო საავადმყოფოშია, ავადმყოფი რჩება და ამ დღეებში გამოიწერება.

გუშინ ტფილისში სულ თერთმეტი ავადმყოფი იყო.

ახალი ამბავი

* ტფილისის საკრედიტო საზოგადოების დირექტორად ნამყოფი გარსივეი, რომელიც ასტრახანში შეიპყრეს, ქ. ბაქოს ჩამოიყვანეს.

* მკითხველთა ექსპონატით, რომელშია ტფილისში ქალაქის გამგეობამ შეწირული 6,092 მან. შეავრკია ხოლო რიგითი დახარალებული სასარგებლოდ. ამ ფულიდან შარშან დაურჩეს ხოლო რიგითი დახარალებული 4,233 მ. დანარჩენი 1,859 მ. ქალაქის კასაში ინახებოდა.

ესლა ამ ფულიდან ქალაქის მოურავის მოადგილედ გადასლა: 100 მ. დიდუბეში უფსაო საჩაივის ვასამართავად; 100 მან. ბან. ო. ო. წინამძღვრის შვილის-მთერ ვანზახულ სასაბუღალტოსთვის და 20 მანათი მისცა მილიციის საგრივს, რომელსაც ამ დღეებში ცოლი გარდაეცვალა ხოლო რიგითი.

* ტფილისის ოლქის სასამართლოს საპედაგოგო განყოფილების სესია 6 სექტემბერს დაიწყო. ქ. სილინაში და შემდეგ თანავში განაგრძეს სამსახურის განხილვის, სადაც 26 სექტემბრამდე დასრულდა. სესიის იქმნებათ თავმჯდომარედ ს. ო. ელენინი, წევრნი ვ. ხ. კუსიკოვი და ერთი დღეობობრივი გამომძიებელი.

* პარასკევს, 13 აგვისტოს, იყო კრება ქალაქის გამგეობისა და სასა-

ნიტარო საბჭოსი. თავმჯდომარედ იყო მოადგილე ქალაქის მოურავისა ი. ა. იზმალოვი. რაღაც ხოლო რიგითა სამკურნალოში ხშირად მიჰყავთ საექმო ავადმყოფნი, რომელნიც, გამოკვლევის შემდეგ, არ აღმოჩნდნენ ხოლო რიგითი ავად, ამის გამო კრებამ დაადგინა, რომ ამას შემდეგ ყოველი საექმო ავადმყოფი ჯერ გასინჯვიდნენ ექიმს და მხოლოდ მერე წაიყვანონ სამკურნალოში, უკეთეს ხოლო რიგითი აღმოჩნდნენ. მერე თათბირი ჰქონდათ შესახებ დენიჩინისა. კრებამ დაადგინა განაგრძოს კვლავინდებურ წესით დენიჩინეცია ხოლო რიგითი სადღერებისა და ავეჯისა. ბოლოს კრებამ გამოაცხადა სურვილი, რომ სასანიტარო რაზმთა თავმჯდომარეებს მიეცეთ მიწის წყალის ბილეტები დასარიგებლად ღარიბ მცხოვრებთა შორის უსასყიდლოდ.

* ავტო თვეინახევიარია თითქმის, რაც იჯარით გაიკა რემონტი ვერის ხიდისა, და იჯარადარი მელიკოვი ჯერაც არ შესდგომია საქმით. საკურო რე ტუცი ჯერ ერთიან არ მოუტრანი თორმე. ამბობენ, რომ ქალაქის გამგეობა ძლიერ ატანს ძალას, რომ მათელ შეუღდეს იჯარადარი მუშაობასა. სწორედ რომ დრო არის ამ ხიდის შეკეთებისა, თორემ მანუდ სიარული დღით დღე საშიში ხდება.

* ტფილისის ქალაქის მმართველობას ამა წლის 1 იანვრიდან 1 ივლისამდე შემოსავალი ჰქონია: სახლურების დაფსების შემოსავალი 154,576 მ., 57 კ. ამ ფულიდან გაწერეს გარდასახადი 103,868 მან. 10 კ., დანარჩენი გარდასახადი 42,533 მ., 39 კ. ხარჯის დროზედ შემოუტრანობის ჯარიბა 8,174 მ., 93 კ., ცხენების შენახვის ნებადართვისა 19,845 მ., საყსაპობიდან 16,708 მ., 58 კ. ტრანსპორტისა და ლულუნებშიდან—9368 მ., ქალაქის სასწორიდან—6,578 მ., 68 კ. სატვივოდან 4,431 მ., 70 კ. ვერის ხიდდან 484 მ., 96 კ. მნაცკანის

ხილვიდან 3,079 მ., 74 კ. წერილი-ფურცლიდან 6,578 მ., 68 კ. ესტეფინიანი რომ შევადარებ ხარჯ-აღრიცხვას, აღმოჩნდება, რომ ქალაქის გამგეობას გაცილებით ნაკლებად შემოსვლია ფული, ვიდრე ხარჯთაღრიცხვით იყო ნაანგარიშევი. ამიტომ ქალაქის გამგეობამ დაავალა ავანტებს, მოამეტებელი ყურადღებით გაეკრებინათ ხარჯის აკრებას, განსაკუთრებით სახლების დაფსებისასა.

* გუშინწინ, 13 აგვისტოს, პარასკევის შემდეგ გამართა აღქვანდრეს ბაღში უფსაო საჩაივი.

* ჩვენს ვაზთში მოხსენებული იყო, რომ ამ დღეებში ტფილისში გარდაეცვალა ერთი დედაცა, გვარად ფეოფანე. გამომძიებებს აღობაია რომ ეს დედაცა სიკვდილის ორბილს წინადა სოფელ ვეისში ყოფილა თავის მშობლებთან. ამის გამო ტფილისის გუბერნატორმა უბრძანა მასობის მკურნალს ბან სულხანიშვილს, სოფ. ვეისში წაიღეს და იმ სახლებში, სადაც ყოფილა გარდაეცვალული, დენიჩინეცია მიიღოს.

* ს. მსხვი (ტფილისის მასრა): მარიამობისთვე—ფერისცვალება შესანიშნავი დღეა ყველა მართლმადიდებელ ქრისტიანთათვის და კერძოდ შესანიშნავად და სასოვარად ჩაიარა წელს მანვლენისათვის. ამ დღეს მანავის ღვთისმშობლის ეკლესიაში ქართული გალობა და წირვა იყო. გალობაში მონაწილეობას იღებდნენ მხოლოდ სამინ: ორი ტფილისის სასულიერო სასწავლებლის მოწაფე და ერთი ტფილისის სასულიერო სემინარიის მოწაფე. ამ დღესასწაულსაგანვე გახლდათ წაიკითხეს სიტყვა, რომლითაც იმან ახსნა იმ დღეს წაიკითხეს სახარება და დღესასწაულის მნიშვნელობა.

ს. ქაშვლა, (გორის მასრა): დღეს აქ არ მოიპოვება არც ერთი ექიმი და ამიტომ სოფელი დიდ გაჭირვებაშია.

თავონ, ვითომ რაო? მეღვინეებსა, კახებს, ყველას უბრძანა:

— თქვენ თქვენს ნუ დიშლით და რაც შეგეძლოთ, დამალი ხორცად და მკვებე ხლი გაყიდეთ. ნება მომიბოძა.

გაზში ოცამდე მკურნალი შეგებენ. ყველანი მოწაფეები საცლად ვადიდდნენ, ზოგს ბაილო გამოელოდა:

— ებრძვი ხოლო რას? — ეგებრძვი ბატონო, ეგებრძვი. დღისით კოჯორში ვართ ხოლო, საღამოთი ტფილისში ჩამოვიდვართ და მიველ დამსკლუბში ქალაქსა ვთამაშობთ.

ათობიქები ვნახეთ.

— კარვად ვაქრობთ? — გმადლობთ, ბატონო, თუ თქვენ ჩვენი მშველამელი იქნებით, რა გავიჭირებდებო?

— კარგი, კარგი, მე თქვენი მადლობა არ მინდა. მხოლოდ ამას ვთხოვთ, კარბოლკაში რაც შეგიძლება მერე წყალი გაურიეთ, თქვენთვის ხომ ხებია, რაობენ, სიტყვას დავლეთ, თუ კარგი კარბოლკა გაყიდეთ, წამყე წავად ქალაქადან.

— რას ბრძანებთ, ბატონო? ჩვენი თავის მტრები ხომ არა ვართ,— მი-

გლეს კაცს ჯერ სულ არ შეუძლიან, ან სად აქვს იმდენი ფული, რომ, რომელიმე ქალაქიდან ამ დაბინდებამ გამოიწვიოს ექიმი და თუ ზოგიერთს გვეულება ორიოდ გროშე, იმასაც ერთი ორად უჯდება ექიმის მოყვანა, რადგან ზოგიერთს წამოყვანილი ექიმი ერთი ორად თხოვლობს ფულსა. ბერჯეულ მისდგამა გლესს გაჭირვება, ოჯახი უნებდურს მცურამარობაში ჰყოლია, მაგრამ მაინც ვერ ჰხედავს ექიმის მოყვანას ღირს ხარჯის გამო.

ასეთს უნუგეშო მდგომარეობაში ჩავარდნილი ჩვენი სოფელი.

მაგრამ ამ ბოლოს დროს თითქმის ბედმა გაგვიღია. ს. ავლენის სცხოვრობს ერთი ახალგაზდა ექმაცოლი, სახელიდობრ თ. ე. ამირეჯიბი, ამ ახალგაზდას სულ ერთი წელიწადია, რაც უმაღლესი სწავლა დაუმათავებია; შეუსწავლია მედიცინა და, რა დაბარუნდა სამშობლოს, თავის სოფელში გამართა აფთიაქი და საწამლოდ ხალხს უფასოდ. მრავალი ავადმყოფი მიიღის იმის სახელში ფრონის ხეობიდან და მანი ამირაჯიბიც უხვად უთრებს წამლებს, ხოლო ზოგან თითონაც დაღის ავადმყოფების სასახავად.

ასეთივე კაცი გამოუჩნდა ქარელსა. აქ მრავალი გადამდები ავადმყოფობა იცის. აქაც გამოიჭიდა ერთი დევისინიერი კაცი, მოხუცებული მღვდელი ნიკოლოზს მცხეთაზე, რომელიც თავის ფულითა ყიდულობს წამლებს ავადმყოფთათვის, უფლის ავადმყოფებს რწმუნებსა სცემს ხოლო.

* სჯ. ძეგასი, 13 აგვისტო: ავტო ხუთი დღე იქნება მას შემდეგ, რაც საღვთის უფროსი მოუვიდა ბრძანება, გარდა კრინის გზის მოსამსახურებებსა წყალი არავის მისცეთ. აქამდე წყალი მატარებლობა და აქედან სამი წელიწადში მებარჯება ერთის ვატიშვილის შესახად სასწავლებელში; დანარჩენი ცოლად დღითად ველარ გამოუვალს შვილის ოჯლით; გთხოვთ, თუ შეიძლება დღეს, შემწეობით, ჰქენთ მადლი და თქვენის მხრით სთხოვეთ

ფაროს, სულ აყროლებულია და ყველა მობარტოს ხელს უწყობს. ამიტომ დრო არის მიატკიონ ყურადღება, ვისიც ჯერ არს, და იშუადგომილი კრინის გზის უფროსის წინაშე, რომ წყლის მატარებლობა ორი კვამი წყალი მობარტოს ხოლო, რაიცა და ავადმყოფებს ყველას, უწყლობით შეწყუბუნდეს.

* 14 აგვისტოს პოლიციის მეათე ნაწილში დამოქმედებულ თვედარე ხაბიუკმა სიმთვალის დროს თავის მოკვლა განიხრახა და საწამლოდ დალია. წაიყვანეს სამკურნალოში და იქვე სული განუტევა.

* 13 აგვისტოს პოლიციის პეტრესკის იარბუკაში ჯიბიდან 229 მან. ამიაცალეს. დანაშაუდ; ბაგრატ ფრასდანივი, შეიპყრო პოლიციის მოხელე ვაჭარბიძე; მოპარდა ფულიდან ზოგი უბნისა და პატრონს გადასცა.

დაბატ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

სამსახრი. ორს ამ აგვისტოს კრება ჰქონდათ კავკასის ოსების სახლაროშირი საზღვდლოვებსა, ზღაღ. ნიკოლოზს ჯიოშვილის თავმჯდომარეობით. საზღვდლოვებსა ზღაღ. ჯიოშვილმა გარდასცა სხვა-და-სხვა საქმეები, ე. ი. მთავრობის განკარგულებანი, მოათხოვნილებანი, წესისამებრ და აგრძელებ, თუ საზღვდლოვებს თავინათ შესახებ საქმე ჰქონდა რამე, იმანვეც მოილაპარაკეს. აქვე წარმოსდგა ერთი წვრილშვილი ხელმოკლე დიაკონი გიორგი ვაღდევია და სთხოვა საზღვდლოვებს: „მამანო! მოგესხებიან, რომ ხელმოკლე წვრილ-შვილის პატრონი კაცი ვარ, 100 მ. ვიღებ წელიწადში და აქედან სამი წელიწადში მებარჯება ერთის ვატიშვილის შესახად სასწავლებელში; დანარჩენი ცოლად დღითად ველარ გამოუვალს შვილის ოჯლით; გთხოვთ, თუ შეიძლება დღეს, შემწეობით, ჰქენთ მადლი და თქვენის მხრით სთხოვეთ

არ ახლეს. ეტყობა აქაც იცნობენ და დიდ ხაზირ აქეთ.

მინდა და მკვირია:

— აი, ბაილო ეს არის მეთქი, ამა ერთი კარგი დენიჩინეცია მაგას! მაგრამ ბაილომ ისეთ ნიარად შემოხედა, რომ ენა მკვიტლში ჩამოვიარდა.

ჯანდარმაც თუქართი გადამოვილა თვალს, თითქმის მიხვდა ჩემს განზრახვას, მერე მოწაფეობით გაუღო პირველი კლასის კუბე და სთხოვა, მომბრძანდითო.

გაზში ბილეთები არა გვთხოვეს. აქაც დიდს პატრესა სცემენ თურმე ხოლო რის ბაილოს.

ერთ სოფელში მიველით, ამა აქ დატრიალდა ჩვენი ბაილო. შეკრიბა ხალხი. ვიღან-ღამოლოანდა: აი თქვე ასეთ-ისეთებო! ფული რად დამიგვიანებო? მოკლეთ ჩქარა! ზოგს ფული წაართვა, ზოგს ძროხა, ზოგს ხარი, კამეჩი, პური, ღვინო...

ბოლოს დავრია ხალხსა და დაუწყაო მართანით ცემა. ყველას ხოლერა შეჰყარა.

ეს-იქ ველარ მოვიბინე და ყველამ ვეცო. რაც მომიგია, მომიგდეს-მეთქი. წაუჭერე ხელი და უნდა დამერიო... ასტყდა ერთი ჩოჩქალი. მომხეცა-ნენ თოფიანი კოჭოლი. შემკრეს, შემოიჭეს და საღაღ მირტეს თავი...

წამოდგენ. — ამბავი? — მშვიდობა, ბატონო. — ხოლო რამ ხომ არ შეგაზინათ? — ჯერ არა. დმერთი მოწყალეა. ჯერ-ჯერობით დღეში ხუთ კაცზედ მეტი არ იხიკდება, ისე მუშები და ღარიბი ხალხი. „ინტელიგენტებს“ არა უჭირთარა. — სადენიჩინეცია კამერა რა უყავით? — გაზფხულზედ წყალმა წაიღო. — რატომ ქუჩებს არა რწყავთ? — რას ბრძანებთ, ბატონო, ავტოლოის მილის წყალი სასწამლოდაც არა გყავრის. ან რა საკუროა ქუჩების მოარწყვა. ჯერ „დანიჩინეცია“ ხომ არ ჩამოსვლიან... — სასანიტარო დასები რას აქეთებენ? — ჯერ არაფერს. კარგია, ძლიერ კარგია. მშვიდობით... — ზო, გოლოვინის პროსპექტი და მიხელის ქუჩა ცოტათი მოსაუფოვავთ, სხვა ქუჩებს-სი არა უჭირს-რა. ნახებ დღის. წამოვედით. ქალაქის ათივე განყოფილების პოლიციებს ჩამოუარა და ყველგან ასეთი ღლაპაკი მესმიადა: — რას აქეთებთ?

— მთავრობის ბრძანებას ვასრულებთ. — როგორ თუ ასრულებთ? სწორედ ისე იქცევით, როგორც მთავრობა გიბრძანებთ? — არა, ბატონო. მოგვივა მოწერილობა, ასე მოიქცევითო. ჩვენც ერთი ორი დღის შემდეგ მივწერთ: სრულიად და სისკებით ვასრულებთ. თქვე თქვენი საუთარი საქმეც ბევრი ავად. თორემ, რასაც გვიბრძანებენ, ყველაფერი რომ მართლა ვასრულებთ, სად წავა? ან ვისა სვლიან? ჩვენც ჩვენი საუთარი საქმეც ბევრი გვაქვს. ან ყველა ვაქარი, ყსაპი, შევექმენ და სახლის პატრონი რომ დავაწყოთ, ხომ მშვიდრებიდვართო. — უჩიოდ, ძლიერ კარგად იქცევით. პოლიციების რვეიზია გვათავაფეთ. ჩახსხლეთ ეტლში და დავიწყეთ ქუჩა-ქუჩა სიარული. რვეიზორს—ბაილოს, სადაც-ი უსუფთაობას ნახავდ, ტუჩებზედ სიამოვნების დილილი გადურბენდა. ათასში ერთხელ შეგვხვებოდა ცოტა სუფთა ქუჩა, ან კარ ეზო. რვეიზორი ბაილო წამყე წარბებს შეიჭუხინდა და უსიამოვნების ნიშნად და ბუტბუტებდა? — სულგლები: რას დამაყლებენ... ერთი ან ორი სახლი რომ დასუფ-

კავკასის სასულიერო სასწავლებლის კანცელარიაში, რომ ჩემი შვილი ნახევარ ხარჯზედ დაიწყო მიიღოს სახელმწიფოდ. თუ არა და, იძულებული ვარ საბრალო ჩემი შვილი ჩემ სისაწყლისა გამო მოვაზორონათოს. ანაკანის თხოვნაზედ სამღვდლოებამ ბევრი იფიქრა და ბოლოს სთქვა, ჩვენის თხოვნით არა იქნება და-რაო. საბრალო ღიაკანი მწარედ დალონდა. შემდეგ პატრიცემოლმა ბოლდ, ნიკოლოზ გიორგიშვილმა უთხრა სასწაულ დიაკვნს: აი, შვილო, ჩვენის მხრით თხოვნა არა იქნება, რადგან მარამ ჯერ ერთი ესა რომ ესლა გვიან-და არის, ყველა ალგებში დაქვრივია; მეორედ ესა, ჩვენის თხოვნით არა იქნება-რა, ამიტომ, ოღონდაც შენს შვილს სწავლას ნუ უშუალებს და ენკანისთვემი, გამაგირს აი-ღედე თუ არა, ჩემის მხრით ათი თუმანი (100 მ.) მიმოცია შენის შვილისათვის; მერმე კიდევ გზას გივინებ, ვთხოვ, სადაც ჯერ არა, და, ღმერთი მოწყალეა, მიაქცევს შენს სისაწყლს ყურადღებას, მიიღებენ შენს შვილს, რადგანაც კარგად სწავლობს.

საბრალო დიაკვნს მეტის სიხარულით თვალებიდან ცრემლები წამოხსცივდა და აღარ იცოდა, როგორ მიეგონებინა მადლობა გულ-ყოფილ ბლილიჩინისათვის. აგრედვე მთელ საბლილიჩინის სამღვდლოებამ ფეხზედ წამოდგა და დიდი მადლობა გამოუთქვა მამა გიორგიშვილს ამ ნაირის ქველ-მოქმედებისათვის და ზოგამაც შემწეობა აღუთქვა დიაკვნს გადიდეს შემძღობისა დაგვარ. ამ ნაირი ქველ-მოქმედება პირველი არა არის მ. ნიკოლოზ გიორგიშვილისაგან. ამას წინად სარგებლობდა შვილი კავკასიის ოსების ეკლესიაში, დათავალღირა და უთხრა მნათეს: ეს იმანა ჰყავს, რომ კაცი მორთობს, სუყველა ახალი იაკივას, დაიხუროს, ხელ-პირი დაიხანოს და ფეხებზედ-კი ბრანძები ეცვას და მით მახრჯდევ ბოლეს მისი მორთულობა. იმაზედ გეუბნებით ამას, რომ ყველაფრით კარგად შეგიკეთებთა ეკლესია და იატაკი-კი ისევ ისე უშნოდ დაგიტოვებთა. მნათესა, ფული არა გვემონდა და რა გვექმნაო. იმავე წაშლილი ბლდობაშია ხუთი თუმანი, გარდასცა მნათეს და უთხრა: ვაფხეთი ამ ფულით, როგორც რიგია, გააკეთებინათ იატაკიო. ვისურვებთ, მამა ბოლდ. გიორგიშვილისათვის ბევრს მიბებანო.

ქართული ოსები

სხა ზამო იმერეთისა

უქმე დღე იყო. მე მიწურულიყო და ჩასვლას ებირებოდა. სადამოს ებმულ კოტა გვიღობა ნიავე დაპყეო. პრიტიკებმა მორთეს თავისი „პრა-პრა-პრა“.

მე გარედ ვიჯექი და ახალ გავხეთ ვკითხულობდი. ამ დროს ოცდობ ცხენი მოაქნა ჩემმა კარმა ნაცნობმა სოფლის მისაწვლად. მე ძალიან გამებარდა. ვაფხეთის კითხვას თავი დავენებე. კიშკარი გავუღე და ეხოში შემოვიყეხე. ცხენი ბიუს გადავიცი და ჩვენ-კი ოთახში შევიდით. ერთმანეთს „შვილობა“ გვიჩხეთ. პატარა ხანს სიძულე ჩამოგარდა. მე ისევ ვაფხეთს მოვიკედ ხელი და დავიწყე ხმა-მადალი კითხვა. ვაფხეთის კითხვას მალე თავი დავენებე, რად-

განაც გამახსენდა, რომ იმ დღეს ცხრობდა იყო სასოფლო კანცელარიაში, და მინდინდა გამეყო ჩემ მეგობრისაგან ყველაფერი ყრილობის შესახებ. მე მიუბრუნდი მეგობარს, რომელიც ამ დროს გვერდზედ ვადარწობოდა და უგდებდა ყურს ჩემს კითხვას:

— პო! მართლა, ვასო, იცი რა უნდა გკითხო?

— ბრძანეთ!

— დღეს მთელი საზოგადოება კანცელარიაში იყო დაბარებული და შენ უთუოდ გეკოლდინება, თუ ან ვისაგან იყო დაბარებული და არ ჩიხვას?

ამის გაგონებზედ ვასო ზეზე წამოვიდა, ჯიბეებში ხელები ჩაიწყო, ერთი-სამჯერ ოთახში ჩქარის ნაბიჯით გაიარ-გამოიარა. მერე მოვიდა სტოლთან, ქუდი აიღო, სტოლზედ დაახეთქა ვაზარზედუმა და დაჯდა. — კაცო, ქე მინც მითხარო, რა-შა სათქმე?

— თუ კაცი-ხარ, თავი დამანებე! განა ღირს სოფელზე და სასოფლო სასწავლებელს დაბარება? ღმერთს გვეყვები, ყელში რომ დანა მკრა, ცვარი სისხლი არ გადმომდინდება. შენა გგონია, სოფლის კაცი უშეპარაბლობია? არა, არა და ათას-ჯერ არა! რომ შეხედა სოფლის კაცს გაიჭრებულს, უნდა მიხვიდე და შენც კიდევ წიხლი დაჭკრა და ჩაქუტყუო. რომ წამოაყენო, მადლობას არ გტყუებს. დღეს ყრილობა იმაზედ იყო, რომ ერთს კლასიან სკოლისათვის მეორე კლასიც უნდა მიემატებინათ, მაგრამ რა გამოვიდა? „არ გვიანდა-სა და არ გვემოძიან“-ის ძახილით ყურები წაიღეს. არავითარ-მე დარიგებამ, სწავლა-განათლების მნიშვნელობის ასხნამ მათზე გავლენა არ იქონია.

ამ ლაპარაკის დროს ოთახის კარები გაიღო და ნელის ნაბიჯით შემოვიდა ჩემი მეზობელი. ისიც დღეს კანცელარიაში ყოფილიყო. მე დაჯდომამ აღარ ვცალფე, რომ ისე მივაყვირე:

— კაცო, რა ღმერთი გიწყრებათ. როდემდის გინდათ, რომ ვგრე ბრმა და ყრუ იყოთ? ნუ თუ ვერ გავიგეთ? რომ უსწავლელი კაცი აღარფარადა ღირს? ერთ-კლასიანი სკოლა გავქეთ, რა დიდი საქმე იქნებოდა, რომ ორ საზოგადოებას ერთ-კლასიან სკოლისათვის მეორე კლასიც მივებეტებინათ? რა ბევრი შეძლება უნდოდა ამას. ექვს შაბრისათვის რომ კიდევ ექვსი შაბრი დაგმეტებინათ, სმა ანახად ორ-კლასიანი სკოლა გვექმნობოდა.

— არა, ჩემო მეზობელო, არც მავალია საქმე ვინ არ იცის, რომ სწავლა კარგია? ეხლანდელს დროში ისე ყრუ და შეუგუნებელი არავინ არის, რომ სწავლის მნიშვნელობა არ ესმოლოს. ჩემი მოქალაქე რას გვეტყვოდა, რომ ნასწავლი არ ყოფილიყო და ან ვინ მისცემდა მგ ხელობას. ეხლა ყველის ესისი, შენი ჭირბოვნი, რომ უსწავლულობა გლხა საქმე. ყველის შეეცლო სამი ანახი-კი არა, თუნდ მეტიც გადაეხანდა, ოღონდ ჩემი შვილები-კი გამოზრდილიყვნენ, მაგრამ ველარაინ გენდეთ. ვინც ჩავგვდო ხელში ტყავი გავგაძრო. აღარც ნასწავლობა დადგინდა და აღარც უსწავლულობა. ნასწავლი უფრო კიდევ მეტი მმარცხვა-მგლეჯელი შეიქმნა, თორემ უსწავლულს

ვინდა დამეძებს. ჩვენ იმისი შეგვემინდა, რომ ექვს შაბრს გვეუბნებინან და გავწერის დროს-კი ორ მანეთსაც არ დასჯერდებინან.

ჩემ მეზობლის სიტყვებმა უსულყო საგანგებო გამაშურა, პასხლის მიცემა ვადრე მოვახებინე. გვეუყუეო რაც ესაქმებოდა ჩემთან და გავისტუმრე. დადრით მარტოცა მე და ჩემი მეგობარი.

— ნამდვილ მართალს ამბობს, ვასო, ის გულხი.— ვთხარა მე.

— რას ამბობ, კაცო! ეს ვაგაგოვ კიდევ იმით და მაშინ, ვვინებ, ის ერთ-კლასიანი სკოლა-კი დახურონ! შენისთანებები რომ მავას იტყვიან, სხემ რაღა ჰქნას?

— შევტყე, რომ ვასოს ცოტა გულუკივი მოუვიდა. აღვლევებული ზეზე ადგა და კიდევ გაიარ-გამოიარა ოთახში.

— მოიცა, ვასო! ნუ აჩქარდები, — ვუთხარა მე. სიჩქარით საქმე არ ვაგაყვებულა. საქმეს კარგი დაკვირვება უნდა. ჩვენს დაბა სოფელში ძალიან ხშირი მოვლენაა, ჩემო ვასო, რომ, როდესაც რამე კეთილს და საზოგადო სასარგებლო საქმეს აღსრულებს ვერ მოიყვებენ, მოსდგებიან და საზოგადოებას ემდურებიან და ლანძღავენ. ამისთანა შემთხვევაში ყველა სიტყვიერად, თუ განხილვის საშუალებებით, იმას გაიხანის, რომ ესა-და-ეს საზოგადოება ყრუ არის, შეუგუნებიათ, ჯერ განათლებას სთუარ აცემიათ, სწავლის მნიშვნელობა არ ესმით და სხვა. დასამტკიცებლად ამისა მოკვირე, რომ ამა-და-ამ საზოგადოების სკოლის და-არსება გამოუცხადეს და საზოგადოებამ უარს განაცხადაო, თუმცა აღვგელობრებამ ბოქაქუმა კარგად აუხანა მათ სწავლის მნიშვნელობა; აქა-და-აქ ნასწავლ მამასახლისის ამოჩრევაზე უარს სთქვესო და სხ. ბევრე გაგვიგონია ახალგაზღობის სამღვდლო ჩვენს საზოგადოებაზედ, რომ ამით სიტყვას და მოქმედებას, რაც უნდა საყეთილო და მთელ საზოგადოების სასარგებლო საქმე იყოს, ექვსი თვლით უყურებს საზოგადოება. ახალ-გაზღობის სახელი რომ ჩემში არა სდგას იმ წიგრებოლზე, რომებზედც მისი ღირსება და დაწვლილი მოთხოვს, ეს აშკარაა. მაგრამ, ვინც დაკვირდება, ამის მიზეზიც ადვილი ვაგანებია. სოფლად აქა-იქ არიან ვაფხეთურნი მისთანა ყმაწვილებმა, რომლებიც თავიანთ თავს ლამობადა სთვლიან და უმეტეს ნაწილად-კი უსწავლობა საქმეებს სწავლობენ. ით საზოგადოებას, ამ კაცების მნახველი კუდს აზრს ადგენს მთელს ახალ-გაზღობაზედ.

ყველა საქმეს, ჩემო ვასო, უთუოდ მოთავე უნდა ჰყავდეს. ყოველს კეთილს და საზოგადო დაწესებულებას იმდენად ხანგრძლივი სიცოცხლე ექნება, რომდენადც მოთავენი და მმართველნი პატიოსანნი და კეთილმოზილინი არიან. რაც უნდა კეთილი და ქვეყნისათვის სასარგებლო რამ საზოგადო დაწესებულება იყოს, თუ-კი მის მოთავედ ამისთანა კაცები არიან, რომელთაც თავიანთი ჯიბე-მართად ვაუხედიან და რომელთაც მანქანება, უსინდისობა და გულის სიბოლწე ოსტატურად აქვთ დაფარული, მაშინ შეუძლებელია, რომ ის საზოგადო საქმე არ დაიღობოს და მალე არ განისვენოს „წილითა შინა აპარამისათა“.

აი, ჩემო ვასო, სოფლად უმეტეს ნაწილად იმისთანა კაცები ჰკიდებენ მოთავეობას ხელს, რომელნიც, შეიძლება, ოდესმე რაღასაც ფიქრობდნენ, რაღასაც აპირებდნენ, მაგრამ ახლა-კი „მე“-ს მეტი არა ახსოვია-რა. თუმცა კიდევ ესლაც ჰყვირიან, რომ ჩვენ ვართ მარტო ქვეყნის მხსნელნიო, მაგრამ საქმიანი მთელ საზოგადოების სიბილდრეს თავის გაუმძიდარს ჯიბეში იყრიან. ოდესმე იგინი ხმა-მადლაც ჰყვიროდნენ: „მართლა, ბრძოლა საქირო! მაგრამ, როდესაც საქმე ბრძოლაზედ მიდგება, ამისთანა ვაფხეთურნი ისევ თავისას არჩევენ და იმდენად ზრუნავენ საზოგადოებაზე, რამდენათაც ეს უსწავლულო მათი ჯიბის გაყვებაზე.“

მეტად მძიმე ტვირთია მოთავეობა. მე იმას არ ვიტყვი, რომ ვითამდა სოფლად სულ არ მიაპოვებოდა პატიოსანი და კეთილმოზილი კაცი. მხოლოდ ის-კი უნდა ესთქვა, რომ მოთავესათვის არა ქმარა პატიოსანება და გულკეთილობა. შეიძლება კაც პატიოსანის განზრახებით იყოს აღუჭურვლი, მაგრამ მოთავე-კი არ გაზრდეს. ბევრი-რამ დასწრიდება კაცს, რომ მოთავეობა წესიერს ჩემის ფიქრით, უპირველეს ყოვლისა ის არის სპირო, რომ კაცმა საზოგადოებას პატიუცემს, სიყარული და ნდობა დაიმსახუროს. საზოგადოებას ექვი აღარ უნდა ჰქონდეს მოთავე პატიოსანებაზე და უნდა მოთავეზე იგი დაწინაურებული უნდა იყოს, რომ ამისთანა კაცი, რასაც იტყვის და უთრევეს საზოგადოებას, მხოლოდ საზოგადოებისთვის სასარგებლო იტყვოდ და არა თავის ჯიბის გასაცხეზობად. ამას გარდა მოთავეობა მოითხოვს დიდს გამოცდილებას. მოთავემ კეთილ უნდა იცოდეს, როგორ უნდა იმოქმედოს და რა საშუალება მიპმართოს, რომ რომელიმე საზოგადო საქმე დაიწყოს და ამ საქმეს ხანგრძლივი სიცოცხლე მოუტოვოს.

ყველა ამ ღირსებით შემკული მოთავეები ძალიან ძვირად ვახლავან სოფლად. სადაც არიან, იქ საქმეცა კეთდება. ხოლო, სადაც მოთავეებს ექვსი თვლით უყურებენ, იქ, ვასო, ყოველგვარი არაფერია, საზოგადოება კი-კვლავ საქმეს ფრთხილად ეკიდება, ეშინიან ბრმად არ ჩავუტყუდებენ ხელში ავ-კაცსაო, საზოგადოება უფრო აიცილებს თავიდან ვაკიცხვასა და სამღვდლეს; თუ მივიღებთ მხედველობაში მათ ეკონომიურ მდგომარეობას. რა შენი სწავლის ჯაგირი აქვს იმისთანას, რომელსაც ერთი ანახი-კი ვერ უშოვია, რომ ქალამანი იყდოს და ტიტველა ფეხი დაშალოს. ამისთანა კაცები ხომ ძალიან ბევრია სოფლად, ჩემო ვასო? — იმედია დამეთანხმები.

ყველა ამითი მე არც ის მინდა ესთქვა, რომ საზოგადოება სულ არა-აგვი შეუშინა-მეთქი. კი, მართალია, საზოგადოება შეუგუნებელია, მაგრამ იმდენად-კი არა, რომ ყოველ საქმეს დაშლა მის უფიქრობას, უგუნურობასა და უსწავლულობას მივაწეროთ. მართალია, ვის არ ესმის ხელა მწაფე მისი მნიშვნელობა? მე არა მგონია, რაც უნდა მიყრუებული სოფელი იყოს, ვინმე ისეთი აღმოჩნდეს, რომ ვითხრათ: სწავლა კუდილია! თუ ისინი სკოლის გახსნაზე და სხვა რაც უნდა კეთილ საქმის დაწესებაზე უარს ამბობენ, ამის მიზეზი ეკონომიური სიღატაკეა, როგორც ზეითაც ესთქვა,

და უმეტეს ნაწილად-კი ის ვაფხეთურნი არიან, რომელთაც მოთავეობის სახელის მიხვევაც უნდათ და თავიანთ ჯიბეების ვაყვებაც. ზოგი მოთავეთაგანი ძალსაც-კი ხნარობს მოთავეობის დროს. ძალიანდა ამისთანა საქმეში არაფერი საყარია. თა-ლილ ვაკეთებულ საქმეს დიდის ხნის სიცოცხლე არ ექნება. ძალიანდა უფრო წინააღმდეგობას გამოიჩვენებს საზოგადოებაში და მეტს არაფერს.

ავისოლა
აგვის 12
1893 წელი

დღისინფორმაცია ელმობრონი

ამ ეთად ვაგრში სცდიან, რამდენად შესაძლებელია და სასარგებლო დენზინფექცია ელექტრონიტით. როგორ ახდენენ ამ დენზინფექციას? უკვე დამტკიცებულია, რომ თუ მლა-შე წყალში, მაგალითად, ზღვის წყალში ელექტრონიტის გაატარებ, შემდეგ ეს წყალი ხოცავს ყოველ ვაგრ ბა-ცილებს. მაშასადამე, ელექტრონიტის გატარებ წყალი მშვენიერი სა-დენზინფექციო წამალი უნდა იყოს. ეს წყალი ისე ხოცავს ბაცილებს, როგორც კარბოლის სმეცავს. სა-ვრანგეთის ინჟინერმა ერმიტმა გამოს-ცადა ელექტრონიტის წყალი ჯირკნე-ბისა და კოლუბების გასაწმენდად და მართლაც რომ ჩინებული სადენზინფექ-ციო წამალი აღმოჩნდა. სულ პირვე-ლიად ეს წამალი ერმიტმა ერთ ქარ-ხანაში სცადა. და შემდეგ ქალოქ ვაგრში, სადაც საშინელი უსუფთო-ობა და უწმინდურობა სუფევს. ერთს ბალში ამოთხარეს დიდი ორმო, ამ ორმოში გამოიყენეს მიღები, რომ-ლებითაც სახლებიდან მოდიოდა ყო-ველ მატლებსა და ჰიგებს. ასეთ წყა-ლის დასმის შემდეგ ორმოდან სრუ-ლებით არ ამოდეს კუდი სუნი და, მაშასადამე, პაერსაც ვერ მოსწამ-ლიეს.

ესეც არ იქმარა ერმიტმა და მო-იწადინა ელექტრონიტით დასუფთავოს ყველაზედ უფრო უწმინდური ნაწი-ლი ვაგრისა, სადაც 10,000 ძლიერ ღარიბი კაცი სიცოცხლის. ერმიტმა ამ უბანში უკვე ვამართა ორი მან-ქანი ელექტრონიტისთვის. მთელ უბან-ში გაყვანილი იქნებოდა მიღები. მი-ღებით ივლის მლაშე წყალი, ელექ-ტრონიტის გატარებულ, და მთელს უბანს დასუფთავებდა. ინჟინერს ერ-მიტს განზრახვა აქვს შეხედვს მთელს ვაგრში გამართოს დენზინფექცია ელე-ქტრონიტით. არხებში ივლის მლაშე წყალი და ამ ვაგრად მთელს ქალქს დასწმენდაც. ერმიტს გამოუზნარი-ებია, რომ ამ ვაგრად დასწმენდა ჯირკნეებისა და კოლუბებისა უფ-რო ნაკლებად დაეცემა, ვიდრე ეს-ლა ჯდება და გაცილებით უმჯო-ბესიც იქნებოა.

რუსეთი

ყველის გეონა წლეულ რუსეთში კარგი მოსავალი იქნება ჭირანაულო-

